

## U S N E S E N Í

Krajský soud v Praze rozhodl jako soud odvolací v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Hany Lojkáskové a soudců JUDr. Blaženy Škopkové a Mgr. Vladimíra Soukupa v právní věci žalobkyně **TZB Kladno s.r.o.**, se sídlem v Kladně, Třebízského 466, IČO: 28428161, zastoupené Mgr. Pavlem Gécim, advokátem se sídlem v Praze 7, U Studánky 250/3, proti žalované **MAO a.s.**, se sídlem v Kladně, Huťská 1557, IČO: 16978307, zastoupené JUDr. Alešem Staňkem, Ph.D., advokátem se sídlem v Praze 1, Národní 43, o zaplacení částky 194.305,- Kč s příslušenstvím, o odvolání žalované proti výroku II. o nákladech řízení usnesení Okresního soudu v Kladně ze dne 26. července 2016, č.j. 118 C 17/2016–52

### takto:

**I. Výrok II. o náhradě nákladů řízení usnesení soudu I. stupně se potvrzuje.**

**II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.**

### Odůvodnění:

Ve shora označené věci soud I. stupně napadeným usnesením řízení zastavil (výrok I.) a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok II.) a že žalobkyni bude po právní moci tohoto usnesení vráceno na soudním poplatku 7.773,- Kč (výrok III.). Nákladový výrok II. odůvodnil poukazem na ust. § 146 odst. 1 písm. b) občanského soudního řádu (dále jen „o.s.ř.“) s tím, že neshledal podmínky pro přiznání náhrady nákladů žalované podle ust. § 146 odst. 2 věty první o.s.ř., neboť žalobkyně sice podala žalobu u soudu, i když byla sjednána rozhodčí doložka, tím však bez dalšího zastavení řízení procesně nezavinila. Nebylo totiž předem zřejmé, že žalovaná uplatní námitku, že věc má být podle smlouvy účastníků projednána před rozhodci nebo rozhodčí komisí spolku (§ 106 odst. 1 o.s.ř.), případně námitka mohla být podána opožděně.

Proti nákladovému výroku II. tohoto usnesení podala odvolání žalovaná a namítá, že soud I. stupně řízení zastavil proto, že žalobkyně porušila dohodu stran podle čl. 13.7 smlouvy o dílo, v níž byla sjednána rozhodčí doložka, a podala žalobu k soudu. Proto měl soud o nákladech řízení a rozhodnout podle ust. § 146 odst. 2 věty první o.s.ř. S názorem soudu I. stupně, že mohla podat námitku nepříslušnosti pozdě nebo ji nemusela podat vůbec, odvolatelka nesouhlasí, když žádná z těchto eventualit nenastala a povinností žalobkyně bylo postupovat podle dohody stran. S poukazem na usnesení soudu I. stupně ze dne 23.9.2014, sp. zn. 117 C 51/2014 a ze dne 11.1.2016, sp. zn. 112 C 19/2015, a rozhodnutí Krajského soudu v Praze ze dne 8.10.2013, sp. zn. 56 Cm 189/2013, ze dne 19.9.2013, sp. zn. 46 Cm 166/2013, a ze dne 10.7.2014, sp. zn. 29 Co 398/2014, žalovaná navrhl, aby byl napadený výrok změněn a žalované přiznány náklady řízení.

Odvolací soud svým předchozím usnesením ze dne 30.9.2016, č.j. 21 Co 483/2016-68 změnil napadený nákladový výrok II. usnesení soudu I. stupně tak, že žalovaná je povinna nahradit žalobkyni náklady řízení ve výši 35.339,- Kč do tří dnů od právní moci tohoto usnesení k rukám právního zástupce žalobkyně, a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo

na náhradu nákladů odvolacího řízení. Své rozhodnutí odvolací soud odůvodnil tím, že podle jeho názoru žalobkyně tím, že podala žalobu u soudu, byť smlouva uzavřená účastnicemi obsahuje rozhodčí doložku, procesně nezavinila, že řízení muselo být zastaveno, neboť tato doložka nevylučovala soudní projednání věci. Soud se totiž případnou pravomocí rozhodce věc projednat nezabývá ex officio, ale toliko na základě včasné a důvodné námitky uplatněné žalovaným. Pokud je tedy podána žaloba, ačkoliv účastníci sjednali rozhodčí doložku, nejedná se neodstranitelný nedostatek podmínky řízení, pro který soud nemá jinou možnost, než řízení zastavit, ale účastníci mají v podstatě dáno na výběr, zda svůj spor podrobí řízení soudnímu či rozhodčímu (žalobce tím, zda podá žalobu u soudu nebo u rozhodce, žalovaný tím, zda podá námitku, že věc má být projednána v řízení před rozhodci, případně že prohlásí, že na rozhodčí smlouvě netrvá). Posuzováno z procesního hlediska lze uzavřít, že zastavení řízení zavinila svou námitkou podle ust. § 106 odst. 1 o.s.ř. žalovaná, a proto ji stíhá podle ust. § 146 odst. 2 věta první o.s.ř. povinnost hradit žalobkyni náklady řízení v celkové výši 35.339,- Kč sestávající z částek 26.700,- Kč za odměnu advokáta za 3 úkony právní služby po 8.900,- Kč podle § 7 bodu 5. vyhl. č. 177/1996 Sb. (převzetí zastoupení a příprava, výzva k plnění se základním skutkovým a právním rozbořem a podání žaloby), 900,- Kč za 3 režijní paušály po 300,- Kč podle § 13 odst. 3 vyhl. č. 177/1996 Sb., 21% DPH z částky 27.600,- Kč ve výši 5.796,- Kč a 1.943,- Kč za nevrácenou část soudního poplatku.

K ústavní stížnosti žalované Ústavní soud ČR nálezem ze dne 27.3.2017, sp. zn. II. ÚS 3776/16 rozhodl, že usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 30. září 2016, č.j. 21 Co 483/2016-68, bylo porušeno právo stěžovatele podle čl. 36 odst. 1 a čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (výrok I.) a že se usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 30. září 2016, č.j. 21 Co 483/2016-68, proto ruší (výrok II.).

Ústavní soud v odůvodnění nálezu mj. uvedl, že při posouzení věci je třeba vyjít z toho, že v případě zastavení řízení přicházejí při rozhodování o nákladech řízení v úvahu v zásadě pouze dvě možnosti. První a základní možnost představuje aplikace § 146 odst. 2 věta první o.s.ř., v němž se uplatňuje hledisko procesního zavinění za zastavení řízení, přičemž povinnost hradit náklady řízení stíhá právě toho účastníka, který zavinil zastavení řízení. Druhou z možností je postup podle § 146 odst. 1 písm. b) o.s.ř., podle něhož nemá žádný z účastníků řízení právo na náhradu nákladů řízení podle jeho výsledku, jestliže řízení bylo zastaveno. Názory soudní praxe i teorie na způsob rozhodnutí o náhradě nákladů řízení mezi účastníky navzájem se v případě zastavení řízení v důsledku uplatnění námitky podle § 106 odst. 1 o.s.ř. liší. Podle prvního z nich, vyjádřeného např. v usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30.7.2012, č. j. 8 Cmo 109/2012-73, zastavení řízení procesně nezavinil žádný z účastníků řízení. Toto rozhodnutí vychází z toho, že žalobce přes uzavřenou rozhodčí smlouvu měl právo podat žalobu k soudu a žalovaný nebyl povinen námitku vznést, či ji mohl podat opožděně, proto podle § 146 odst. 1 písm. c) o.s.ř. [pozn. v současném znění se jedná o § 146 odst. 1 písm. b) o.s.ř.] nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení. Takto ostatně rozhodl i soud I. stupně ve stávající věci. Naopak např. v usnesení ze dne 17.7.2012, č. j. 11 Cmo 3/2012-62, však Vrchní soud v Praze dospěl k opačnému závěru, že strana, která dohodu zakládající pravomoc rozhodčího soudu nerespektovala a řešení vzniklého sporu svěřila soudu (tedy žalobce), čímž se vždy vystavuje riziku, že věc nebude před soudem projednána, zavinila, že řízení bylo zastaveno, a proto ji stíhá povinnost hradit náklady řízení druhé straně (§ 146 odst. 2 věta první o. s. ř.). Stejný názor zastává i soudní teorie (srov. komentář k § 106 dle Jirsa, Vacková in Jirsa, J. a kol. Občanské soudní řízení: soudcovský komentář. Praha: Havlíček Brain Team, 2016, Kniha II., str. 155). Přestože v této otázce není praxe jednotná, v žádné z obou výše uváděných variant se vůbec neuvažuje, že by procesní zavinění za zastavení řízení mohlo (mělo) spočívat na žalovaném, který se bránil soudnímu

řízení s poukazem na existenci rozhodčí doložky. Pokud by okresní soud akceptoval postup, který zvolil Krajský soud v Praze v napadeném rozhodnutí, dospěl by ke zcela absurdnímu závěru, že žalovaný pro to, aby využil prioritu oběma stranami sjednané rozhodčí doložky a zabránil tak soudnímu projednání věci, bude muset žalobci vždy nejprve hradit náklady soudního řízení, které bylo žalobcem zahájeno v rozporu s existující rozhodčí doložkou. Takový závěr nejenže nerespektuje vůli smluvních stran, navíc vede k nepřipustnému zatěžování toho účastníka řízení, který se toliko snaží využít možnosti mimosoudního řešení sporu, jež si s druhou smluvní stranou sjednal. Podle názoru Ústavního soudu se tak zcela vymyká elementárnímu chápání spravedlnosti a principům uplatňujícím v případě rozhodování o nákladech řízení, aby účastník, který postupoval v souladu s rozhodčí doložkou a v případě soudního projednávání věci uplatnil důvodně námitku nedostatku soudní pravomoci, byl sankcionován tím, že bude nucen hradit náklady žalobci, který i přes existenci rozhodčí doložky podal žalobu k soudu. Ústavní soud není zajisté povolán k tomu, aby sjednocoval rozhodovací praxi obecných soudů, nicméně rozhodnutí Krajského soudu v Praze představuje nepřipustné extrémní vybočení ze základních zásad ovládajících soudní řízení, jež je třeba napravit jeho zrušením. Nelze navíc přehlédnout, že se ze strany Krajského soudu v Praze jednalo pro stěžovatele o zcela překvapivé rozhodnutí. Jak se podává z vyžádaného spisu, Krajský soud v Praze rozhodoval na základě odvolání stěžovatele, v němž stěžovatel požadoval změnu prvostupňového rozhodnutí o nákladech řízení ve svůj prospěch, přičemž argumentoval tím, že to byl žalobce, který procesně zavinil zastavení řízení, proč je to on, kdo musí nést výlučně odpovědnost za vynaložené náklady. V odvolání navíc poukazyval na nejednotnou rozhodovací praxi v obdobných věcech jak u Okresního soudu v Kladně, tak i u Krajského soudu v Praze. Krajský soud v Praze následně, aniž by nařizoval jednání či jakkoliv upozornil stěžovatele na svůj právní náhled na věc, rozhodl zcela opačně a povinnost k náhradě nákladů řízení uložil stěžovateli. Zde se sluší poznamenat, že i když v občanském soudním řádu není výslovně vyjádřena zásada zákazu reformatio in peius, je nutno z ní vycházet jako z důsledku zásady dispoziční. V této souvislosti lze poukázat na nálezy Ústavního soudu ze dne 16.9.2014 sp. zn. I. ÚS 2456/13, z něhož se podává, že pokud má odvolací soud na otázku hrazení nákladů řízení, a to zvláště v řízení před soudem nalézacím, jiný náhled než soud nalézací, aniž by přitom došlo k relevantní změně skutkových okolností a účastníci tak mohli jiné rozhodnutí odvolacího soudu o nákladech řízení předvídat, je povinen vytvořit pro účastníky procesní prostor, aby se mohli k dané otázce vyjádřit a uplatnit námitky a argumenty, které mohou být s to rozhodnutí odvolacího soudu ovlivnit a s nimiž se odvolací soud každopádně musí ve svém rozhodnutí náležitě vypořádat. Pokud tomuto požadavku odvolací soud nedostojí, dopustí se porušení základního práva účastníků na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny v důsledku vydání nepřipustně překvapivého rozhodnutí.

Odvolací soud v dalším řízení po zrušení jeho předchozího rozhodnutí napadený nákladový výrok II. usnesení soudu I. stupně, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, znovu přezkoumal podle ust. § 212 a § 212a o.s.ř., aniž bylo třeba nařizovat jednání (ust. § 214 odst. 2 písm. e/ o.s.ř.), a, vázán závěry vyslovenými ve shora uvedeném nálezu Ústavního soudu ČR, uzavřel, že odvolání není důvodné. Lze totiž přisvědčit soudu I. stupně, že zastavení řízení procesně nezavinil ani jeden z účastníků. Žalobkyně totiž přes uzavřenou rozhodčí smlouvu měla právo podat žalobu k soudu a žalovaná nebyla povinna námitku vznést, či ji mohla podat opožděně, proto podle ust. § 146 odst. 1 písm. b) o.s.ř. nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení.

Z výše uvedených důvodů odvolací soud napadený výrok II. usnesení soudu I. stupně podle ust. § 219 o.s.ř. potvrdil.

Odvoláním nenapadené výroky I. a III. nabyly samostatně právní moci (§ 206 odst. 3 o.s.ř.).

Výrok o nákladech odvolacího řízení je odůvodněn ustanovením § 224 odst. 1 o.s.ř. za použití ust. § 142 odst. 1 o.s.ř., když žalobkyně byla v odvolacím řízení procesně úspěšná (odvolání žalované nebylo vyhověno), podle obsahu spisu jí však náklady odvolacího řízení nevznikly.

**Poučení:** Proti tomuto rozsudku **není dovolání přípustné** (§ 238 odst. 1 písm. h/ o.s.ř.).

V Praze dne 27. listopadu 2017

JUDr. Hana L o j k á s k o v á v . r .  
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:  
Jana Kazetská